

Vardagsrum i 60-talsstil på Norges populärmusikmuseum Rockheim.

Akvavit i mobilskärmens sken

Rapport från ICAMTs konferens i Trondheim, 8-10 oktober 2015

Trondheim visar sig från sin allra bästa sida när flygbussen slänger av mig alldeles intill Nidarosdomen – den gotiska katedral som är stadens största sevärdhet och dessutom målet för en pilgrimsled lika gammal som katedralen. I den sena onsdagskvällen lysas de båda tornen upp av ett norrsken som slingrar sig över himlen. I år har ICAMT – ICOMs internationella kommitté för arkitektur och museiteknik – valt att förlägga sin konferens till Norges tredje största stad, som befolkningsmässigt placerar sig någonstans mellan Umeå och Malmö.

Staden kan skryta med två statliga museer: Rockheim, ett påfallande teknikorienterat museum för populärmusik samt Ringve, en blandning av personmuseum över den musikintresserade affärsmannen Christian Anker Bachke och musikmuseum. Dit återkommer vi senare.

Konferensen inleds på Rockheim där bland annat den norska arkitektbyrån Snøhetta presenterade sitt arbete. Arkitekterna – som numera åtnjuter rockstjärnestatus, ligger bakom flera museer både i och utanför Norge men har än så länge aldrig ritat något i Sverige. Intressant var inte minst deras projekt "A house to die in", en privatvilla för konstnären xxx som närmast kan liknas vid en skulptur och i högsta grad förflyttar gränserna för vad ett hus kan och bör vara. Om det nu blir av – de potentiella grannarna har satt in massivt motstånd mot att få den amorfa konstruktionen i blickfånget.

Teknik var det ja – antalet skärmar på Rockheim lyckades jag aldrig räkna. Men de är många och används på diverse kreativa vis. Vid tiden för mitt besök hade de just bytts ut till nya till (museet öppnade 2006) och alla installationer glimrade i skön technicolor. All

teknik fungerade oklanderligt. Museets släktskap med ABBA – The Museum är påtaglig: mycket upplevelse, minst sagt begränsad kontext. Men kvaliteten på Rockheim är likväl en helt annan. Här kan man gå på gitarrsoloskola hos digital, långhårig hårdrockshjälte, åka turnébuss med panoramautsikt och uppleva black metal-bandet Mayhems replokal, komplett med urdruckna ölburkar – och ja, grejerna är genuina.

Rockheim är inhyst i ett gammalt hamnmagasin – med spektakulär påbyggnad i form av en fyrkantig låda med en fasad där skivomslagsklassiker ur den norska populärmusikparnassen frästs ut ur aluminium. Nattetid lysas det hela upp av färgade ledlampor. Skenet kontrolleras av en Iphone-app, som dessvärre bara två personer har tillgång till, museichefen och den tekniska chefen.

Ett arkitektoniskt landmärke med potential är annars Dora Kulturbunker – en ubåtsbunker uppförd av den tyska ockupationsmakten under andra världskriget. Härifrån utgick många av de fruktade tyska ubåtarna för sina räder på Atlanten. Ytterligare en bunker, Dora II, var inte färdigbyggd vid tiden för Tysklands kapitulation.

Den allmänna åsikten efter kriget var att båda bunkrarna borde rivas – inte alldeles lätt när betongen är tre meter tjock och varje kubikmeter betong innehåller 50 kilo armeringsjärn. Efter några tafatta rivningsförsök lämnades bunkern åt sitt öde och på 1960-talet såldes den av staden Trondheim till ett privat företag. Det tyskarna lämnat efter sig såldes som skrot. På 1970-talet byggdes ett extra våningsplan till och bunkern används i dag bland annat som magasin för flera av stadens museer – därav ordet ”kultur” i namnet. I övrigt framstår betongkolossen med sin grymma historia som en skamligt underutnyttjad resurs. Dagen avslutades med Løitens linjeakvavit i salongen på museifartyget D/S Hanseen – ett segelförsett ångfartyg som gått som både forskningsfartyg och kunglig jakt. Ett levande kulturarv som hålls i drift tack vare Trondheims minimala Sjöfartsmuseum. En fin avslutning, inte minst i ljuset av att ingen lyckades hitta lysknappen, varvid vi fick skåla för ICAMT och årets konferens i mobilskärmarnas svaga ljus.

Dag två av konferensen inleddes på Sverresborg Trondelag Folkemuseum – ett friluftmuseum som Skansen fast betydligt mindre. Mitt på museiområdet står en hög klippa där de medeltida ruinerna efter kung Sverres borg fortfarande kan ses. I senare historia har den bland annat används som utkikspunkt av tyskarna under kriget. Min personliga favorit var dock den nyligen öppnade hattbutiken i museets stadskvarter – där man också kan köpa sig en huvudbonad i klassiskt snitt.

På Sverresborg passade vi på att öppna konferensen för deltagarnas egna bidrag. Undertecknad hade egentligen planer att tala om norsk arkitekturpolitik men improviserade i stället i all hast fram en presentation av läget för det omdiskuterade Nobelcenter vid Blasieholmen i Stockholm.

Kvällen tillbringades på Ringve musikmuseum – från början ett jordbruk och barndomshem åt Christian Anker Bachke. Tillsammans med sin maka Viktoria Rustin Bachke byggde han upp en omfattande samling musikinstrument på gården och efter hans död fortsatte Viktoria samlandet ensam. Numera är det alltså ett statligt museum

och intill den ursprungliga gårdsbebyggelsen finns en nybyggd del i samtida stil för tillfälliga utställningar och arkiv. Ett kriterium för att bli anställd som värd på museet är att man kan spela minst ett instrument och vår visning präglades av såväl Bach som Grieg och Chopin, framfört på både clavichord och mer modern klaviatur – musikhistoria i praktiken. Se där ett tips till Scenkonstmuseet när det öppnar om drygt ett år.

Så sent som i augusti drabbades museet av en brand som drabbade flera av de historiska miljöerna i museet – ett antal instrument skadades också. Museidirektören Ivar Roger Hansen Hansen berättade gripande om händelsen och inte minst om museets väg framåt efter en katastrof av det slag de flesta museichefer fruktar mest av allt.

Den tredje dagen inleddes med ett antal snabbvisiter på några mindre museer i Trondheim, Norsk Døvemuseum, Stiftsgården (Trondheims kungliga residens) samt den lilla utställning som presenterar Norges kronregalier. Därefter buss till världsarvsstaden Røros, ett gruvsamhälle där det fortfarande bor cirka 4000 människor. Konferensen avslutades med akvavit i solnedgången med utsikt över fjorden och staden.

Mårten Janson, 18 november 2016
vice ordförande ICAMT

Gitarrektion på Rockheim

Dora Kulturbunker

Intakt text från andra världskriget, skyddad av glas

Avtryck från en nazistklack som trampats dit innan betongen torkat, fullt synlig 70 år senare